

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 46.

V Ljubljani, v sredo 8. septembra 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja vsako sredo in saboto. — **Naročnina** mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Posamične številke se prodajajo po 5 novč. — **Dopisi** pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** naj se pošiljajo upravištvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 5. — **Oznanila in poslanice** se računajo po ceni, navadni v Ljubljani.

Vseslovenski shod.

(Konec.)

Razmere v posameznih slovenskih pokrajinah so nam vsem dobro znane in vsi želimo, da se izboljšajo. Mi pa tu naravnost izpovemo, da se te žalostne razmere ne bodo izboljšale, postale bodo še žalostnejše, ako se ne naredi mir na Kranjskem, in ako Kranjska ne vstopi v kolo — Slovenije. Prepričani smo, da je treba nekoliko samozatajevanja in da ni vsakdo rojen za to, toda, ako imamo nesrečni položaj svojega naroda pred očmi, mora postati srce mehko, vsplamteti mora v srcu ljubezen, ki odpušča še tako hudemu nasprotniku in pripravlja pot poplavljanju. Ako bi domoljubna ljubav vsem plamtela v srcu, bi si zastopniki naroda našega segli v roke z moško besedo: „Mi smo jedini, mi hočemo skupno organizovati Slovence, da jim bomo mogoče napredovati in sodelovati v krogu drugih narodov!“ Poprej moramo biti Slovenci jedini, potem še le se bomo uspešno obrnili proti zunanjim nasprotnikom. Dokler pa vlada med nami samimi najhujši sovražnik — nejedinstvo, toliko časa ne smemo upati, da premagamo surovo naskakujoče nasprotnike.

V državnem zboru so slovenski in hrvaški poslanci jedini, a kako izgleda doma na Kranjskem, od najmanjše občine do našega stolnega mesta? Ali ni vse razdvojeno? Kje je kaka politična avtoriteta, katero bi ves narod upošteval, katere glas bi poslušal. Žalostni prizori o času volitev, obupni prizori v našem socijalnem in družabnem življenju pričajo o istinitosti naših besedij.

Nismo tako naivni, da bi samo od sklepa vseslovenskega shoda pričakovali takoj zboljšanje razmer.

Šanja razmer. Sklep ne pomaga ničesar, če možje ne držé besede in če ljudstvo samo ne prisili tistih, ki delajo javno mnenje, da se držé sklepa. Pred očmi imamo naše časništvo. Ko se govori o politiki je časništvo brezdvomno prvi faktor. A kako je naše časništvo dandanes? Ne bojimo se nikogar, mi smo neodvisni, in zaradi tega povemo naravnost svoje mnenje. Ko govorimo o časništvu, imamo pred očmi v prvi vrsti čba ljubljanska dnevnika, glasili obeh sedaj vladajočih strank. Obe glasili sta v prvi vrsti zastopnika osebnih interesov, še le potem pridejo na vrsto druge reči. Vseslovensko idejo večkrat zapuščata, in če sem ter tje pri kaki priliki švigne iz nju kaka vseslovenska iskra v javnost, kakor n. pr. Celje, ugasne takoj, kadar pride na njo mrzli curek „višjih ozirov“. Ta odvisnost od oseb in neodločnost glede narodnega programa, ki sta se vtihotapili vsled strankarskega boja na Kranjskem, sta krivi, da žanje tretji, „poštene mešetari“, račun pa plačuje naš narod. Vrh tega se drzne „Slov. Narod“ v sredi strogokatoliških dežel očitno tajiti krščanstvo in blatiti njega propovednike. To mora ponehati! Zaradi tega bi moralo priti časniško vprašanje v prvi vrsti na vseslovenskem shodu na dnevni red. Zastopniki vsega naroda, ki bodo prihiteli od blizu in daleč, bi lahko sami jasno povedali, kaj zahtevajo od slovenskega časništva. Možje naj bi se odbrali, ki bi bili v bodoče časništvu nadzorniki, kateri bi javno izrekli sodbo, ako bi časnikarji hoteli preiti zopet na napačna pota. Ako bi se bilo na javnem shodu bati strel in groma glede tega vprašanja, naj se domeni poprej pripravljalni odsek in napravi strelovođe, da bomo potem zborovali pod varno streho. Naše trdno prepričanje je, da ne pomaga noben shod in nobena

dunajska zveza, in da bomo Slovenci skoro izgubljeni, ako se brzo ne reši časniško vprašanje.

Za danes bodi dovolj! Le še nekaj moramo pripomniti. Vsi sklepi in vse resolucije bodo ostale le besede na papirju, brez življenja, če ne bo nikogar, ki bi imel dolžnost, uvesti to v praktično življenje. Zatorej bodi neizogibna posledica vseslovenskega shoda slovenski izvrševalni odbor, ki pa ne obstojaj iz samih državnih poslancev. Organizacijo bi moral imeti odbor v svojih rokah ter vsako leto poročati novemu vseslovenskemu shodu o svojem delovanju in uspehih. Naj se nam ne predbaciva, da hočemo pomnožiti še število izvrševalnih odborov, katerih je že itak preveč. Da, strankarskih je dosti, zedinjevalnega nimamo! Rekli smo, da bode treba nekaj samozatajevanja. Nočemo s tem reči, da naj precej ugasne luč življenja vsem dosedanjim izvrševalnim odborom. Ker imamo namen združevati, zatoraj je popolnoma opravičeno, če predlagamo, da naj se ustanovi vrhovni izvrševalni odbor za praktično izvajanje vseh točk našega programa po vseh slovenskih deželah. To je upravičen narod naš zahtevati, če se sploh misli pričeti resno delo.

Napisali nismo teh vrstic, da bi hoteli igrati vlogo mentorja. Izvršili smo le svojo časnikarsko dolžnost, da javno povemo mnenje, katero, kakor nam pričajo dopisi, ni samo mnenje naše. Oglasé se tedaj v listu še drugi. Shod je lahko začetek popolnoma nove dobe v slovenski politični zgodovini, ako ta veliki moment najde tudi močan rod. Vtegne pa postati shod, če se stvar taktno in resno ne poprime, popolnoma jalov, kar bi vsi Slovenci jako obžalovali.

Zatoraj, rodoljubi, na delo! Nerazdružujmo, marveč združujmo — Slovenijo!

Gabrovčani.

(Odlomek iz nenatisnjene povesti.)

(Konec.)

Sveta nebesa, kako hitro nam teko leta: obrnemo se, pogledamo in že jih nij! Že je letos na sv. Rešnjega Telesa dan minulo osem let od tistega znamenitega dne, ko so se našuntani hribovci dobro uro predno se je začela procesija v gabrovški cerkvi širokopleč postavili k banderu in k nebu, ter si prilastili za ta pot ta znamenja. Dolinci, videč okupacijo, so bili do kraja razkačeni. Stopili so odločno k hribovcem zahtevajoč svojo, v vekih vkoreninjeno pravico, ali ti niso dali. Dolinci, spomnivši se, da so v cerkvi, odjenjali so od svoje zahteve: zapustili so ostentativno hišo božjo, kakor zapuste časih razjarjeni poslanci zaradi večjega učinka zbornico. No razjarjenost se pri dolincih ni podela tako brž, kakor je navada pri poslancih: okrepljeni z množico somišljenikov so čakali pred cerkvijo, da pride procesija na beli dan. Jedva je prinesla trojica hribovskih fantov veliko bandero iz svetišča, planilo je nanjo deset dolinskih fantov in jej iztrgalo znamenje. Istotako je prišlo nebo iz grčavih rok hribovskih v dolinske. Umevno je, da se ta prememba posesti ni vršila brez pehanja, suvanja in kresanja. Prišlo bi bilo do krvavega boja, ker neki hribovec je bil že odlomil polovico drogu od neba in jel klatiti z njim po sovražnikih, no župnik je pogledal izpod neba tako pomembno in kakor bi delal ostre fizijonomske študije po hrumečih ovčih

cah in kostrunih, da se je premagani del le teh takoj potepel in uredil v zadnje vrste.

S tistim dnem nastala je za Gabrovec doba notranjih nemirov in prekucij. Začeli smo nekoč čitati zgodovino starega veka in spominamo se nekakih bojev Atencev s Špartanci, rimskih patricijev s plebejci; žal, da nismo v prijetnem položaju, da bi one boje zamogli prisposodbljati in prilikovati z gabrovškimi, ker one zgodovine nismo utegnili dočitati do konca. Rezko sta se ločili obe gabrovški stranki, pripravljeni sovražiti se do hladnega groba. V boju, ki je potegnil tudi najpravnodušnejše ljudi za seboj, so bili hribovci na boljem, ker so se smatrali v soseski za brezpravne in ker jih je vsak še tako majhen pridobitek, na primer ta, da sta smela dva hribovska dečka ob velikih praznikih služiti pri maši, moralno okrepil. Zanimivo in čudno je to, da so se Gabrovčani začeli smatrati za omikance, odkar so se jeli med seboj tako grozovito lasati. Jela je stranka stranko obirati, obrekovati, psovati in jej podtikati hudobne namene in namere in ti zaslepljeni ljudje se niso spomnili, kako grdo blatijo ugled lastne soseske. Ko bi nam ne bil tako pri srcu gabrovški rod, prisodili bi mu pasjo pamet, ker pes, če zagleda v stenskem ogledalu samega sebe, začne lajati na samega sebe. Z onimi nemiri in strankarskim sovraštvom začeli so vaščani živeti neko javno življenje, tako da je svet začel o njih govoriti in pisati — največ porogljivo — in ti dobri ljudje so mislili, da je ono zanimanje nekako prikrito,

nezadovoljno priznanje njih napredka in omike, o kateri so slišali v „Pogovorih“ v Pratici.

S cerkvenega polja prenesel se je spor na vsa druga polja javnega življenja, na primer na ljubezensko polje. Hribovski fantje niso hodili več v vas k dolinskim dekletom in dolinski fantje ne k hribovskim, ker pri takem imenitnem sporu treba, da molči srce. Prigodilo se je časih po noči, da so šli jedni fantje druge na korajžo klicati. To naj se ne razume tako, ko da bi bili prišli hribovci ali dolinci v sovražno gnezdo vselej oboroženi s koli in poleni, ampak prišli so največkrat pripevajoč in brez orožja. Peti pa so znali jedni in drugi tako lepoglasno in skladno, da so jih z veseljem in slastjo na svojih deviških ležiščih poslušala dekleta, ki se ne menijo dosti za strankarske boje moških. Vselej pa je lepo ubrana pesem zbudila tako zavist v sovražni stranki, da je ta koj prišla za kakršno si bodi orožje in drvila za sovražniki. In takrat se je unel hud pretep navadno pri temnih gabrih v rebri nad dolinsko vasjo. Prišli so celo tako resni časi, da je županstvo, posnemaje državno oblast, prepovedalo vsakršno popevkanje, da ne bi se s pesmijo burila sovrašтва polna srca. Hribovec se več ni ženil v dolino, dolinec ne v hribe.

Tudi na gospodarskem polju sta si nagajali obe stranki kolikor sta mogli. Že od nekdaj so gonili hribovski pastirji po zimi krdelo ovac v dolino, kjer je volnata živad mulila in ščipala po kopnih njivah in travnikih premrlo zelenjav, ker v hribih, kopnega sveta in travnikov ni bilo.

Izvirni dopisi.

Iz Železnikov, 5. sept. Pri nas smo ustanovili konsumno društvo. K temu so nas napeljali razni naši prijatelji, ki poznajo naš žalostni položaj. Posebno moramo biti hvaležni g. drž. poslancu dr. Jan. Ev. Krek-u, našim sosedom Kroparjem, načelnistvu ljubljanskega kons. društva in gospodu ces. kr. notarju Niku Lenček-u v Škofji Loki, ki se je bil osebno potrudil k nam, da nam je v tej zadevi potrebno izvršil. Vsem tem dobrotnikom izrekamo srčno zahvalo.

Potrebno je, da se je pri nas tako društvo ustanovilo, ker je glavni živež kovačev, kakor kornuza, moka itd., silno se podražil. Upamo, da bo v tej zadevi, če ne mnogo, vsaj nekaj ljudstvu pomagano. Se ve, da si od začetka ne bomo mogli vsega naročiti, kar bi bilo potrebno. Po svojih skromnih močeh si bomo za sedaj vsaj najpotrebnejšega omislili. S časom bo že šlo bolje. Društvo šteje že nad 100 udov, veliko jih pa še pristopi. Prosim, da bi nas naši prijatelji v tej zadevi vsak po svoji moči podpirali in nam stali na strani, kakor do sedaj, da bode moglo naše potrebno društvo krepko delovati v pomoč tukajšnjim jako revnim delavcem trpinom. Pomozi Bog!

Iz Logatca, 6. sept. V saboto zvečer je bil Logatec na čast poljedelskemu ministru, vračajočemu se iz Idrije, krasno razsvetljen. Razobešene so bile zastave in pokali so topiči. Minister je poklical k sebi g. župana Sicherla in se mu zahvalil za ovacijo. Upanje imamo, da se bode želja Logačanov glede jako potrebne vodovoda kmalu izpolnila.

Včeraj popoldne je pa napravila ženska podružnica sv. Cirila in Metoda na vrtu gostilne Arkove krasno veselico, ki je vrgla družbi lepo svotico, ker se je prodalo pri srečkanju 1300 števk. Logaško narodno ženstvo je pokazalo s to veselico, da izvrstno ume izpolnovati svojo nalogo. Pričakovali smo tudi, žal brez uspeha, vrlih Vrhnjčank. Pevsko društvo „Ljubljana“ in tamburaški klub „Zvezda“ sta imela prav srečen dan. Splošno navdušenje, katero sta izvalila z mrojsterskim petjem in preciznim udarjanjem, je povečal še č. g. Koblar s slavnostnim govorom in g. Trstenjak, predsednik „Ljubljane“, ki je v izbranih besedah napil podružnični predsednici gospej Tolazzi. Navzoči so bili pri veselici mnogi tu bivajoči slovenski in italijanski gostje iz Trsta. Tudi Italijani so hvalili lepe slovenske pesni.

Zdaj je bilo konec te paše: dolinski fantalini so naskočili nekega prekrasnega zimskega dne s palicami, metlami, drogi in prekljami hribovske pastirce in unel se je hud boj, kakršnega svet izza Izraeljevih časov ne pomni, hud boj z ovčjo zbravjo v ozadju, skokom bežečo v hribe, boj, ki zasluži, da ga poznim rodovom izобрази na platno kak sloveč slikar. Hribovci si niso več upali pasti po dolini. Ali bridko so se osvetili dolincem. Ko se je ulil poleti v hribih hudournik in je drla velika voda po vseh potih in naravnost proti dolinskim njivam, nihče ni hotel vzeti motike in napeljati onih vod v jarke, ampak pustili so jih, da so se zagnale na dolinske njive, ter jih v svoji brezmejni svobodi opustošile in razorale in odnesle rodovitno in posejano zemljo na travnike. Tako je za tisto leto splaval dolincem up dobre letine in sad mnogih trudov po vodi in prepozno so spoznali, da od nesloge in preprirov nikjer ni prida.

Pa tudi na polju uprave je zatulil kmalu vihar strankarstva. Pri volitvi novega župana hribovci niso več marali iti z dolinci, ampak dvignili so na svoj ščit svojega moža, nekega Luko Kozlevčarja. In kmalu bi bil tistikrat prodril Luka Kozlevčar, ker pridobil je bil na svojo stran nekaj dolincev — kje se ne nahajajo dandanes odpadniki, renegatje in nemčurske barabe! No to sega že v področje zgodovinarja in mi ne utegnemo zmikati mu njegovega gradiča izpod peresa, pa tega tudi ne smemo, ker ne spada vse, kar vemo o Gabrovcu, v okvir naše povesti.

S Trojan, 6. septembra. (Izlet Zagorskega Sokola na Trojane). Mnoge neugodnosti so bile krive, da se izlet „Zagorskega Sokola“ na Trojane dne 5. t. m. ni zvršil tako, kakor bi se bil sicer. Vreme je bilo dvomljivo, baš na ta dan je bilo napovedanih več veselic v različnih krajih, in vrh tega so še imeli ljudje v bližnji okolici opraviti z došlimi vojaki; zato ni bila udeležba posebno velika. Z žalostjo smo pa tudi opazili, da so se domačini vse premalo brigali in zanimali za izlet. Iz Zagorja je došlo okrog 40 Sokolov s krasno svojo zastavo, njim se je pridružilo precejšnje število drugih izletnikov, nekaj pa jih je prišlo še-le popoldne. Pok topičev nam je naznanjal njih prihod. Z godbo na čelu so korakali proti Št. Gotardu, kjer jih je ob slavoloku, nosečem napis: „Sokolu: Na zdar! — Bodite srčno pozdravljeni!“, imenom občine pozdravil gospod župan Cukjati. Odgovarjal mu je starosta Sokolov g. Maur. Hčerka g. župana pa je v imenu svojih tovarišic, ki so pripenjale gostom šopke, podarila po primernem nagovoru zastavi lovorov venec. Nato se je pomikal sprevod proti cerkvi, kjer je bila peta sv. maša, pri kateri je pel kvartet „Moravškega pevskega društva“. Po cerkvenem opravi smo se napotili ob pokanju topičev proti Trojanam, kjer je bil zopet postavljen slavolok z napisom: „Dobro došli, zagorski bratje! — Na svidenje!“ Tu je ogovoril Sokole g. poštar Konšek ter jih pozdravljaj v naši sredi kot „nositelje slovanske misli in slovanske sile“. Zahvaljeval se mu je g. starosta. Poslopje g. Konšeka je bilo vse v zastavah slovenskih in cesarskih, s pročelja na spodnji strani pa so se blestele besede: „Srčni pozdrav Ti, vrli Sokol!“ Nad vhodom v prostor, ki je bil pripravljen za obed in okičen z zelenjem in zastavicami, čitali smo vabljivi napis: „Vam, ki ste naši!“ Med obedom je svirala rudarska godba iz Zagorja, pevci so nas razveseljevali z lepimi pesmami, vmes pa so se govorile pristrčne napitnice. Gospod starosta je nazdravljaj trojanski občini in nje vrlemu županu, ki se mnogo trudi za narodno stvar, g. Jerin pevcem, g. abit. Lončar je v daljšem govoru napil slovanskemu Sokolstvu in zagorskim Sokolom, g. Poljšak se je spominjal našega narodnega ženstva, dasi moramo ne s posebnim zadoščenjem naglašati, da smo čuli med nežnim spolom precej nepotrebne nemščine. Čas bi že bil menda, da se osamosvojimo in emancipujemo ptujstva! Gospod Modic je bodril Sokole, naj delujejo i v bodoče po starem slovenskem geslu: „Vse za vero, dom, cesarja!“ To geslo obseza vse dolžnosti, katere jim je treba izpolnjevati, in gotovo dosežejo svoj smoter, ako se bodo ravnali po njem.

Pri telovadbi se je pokazalo, da zvršuje „Zagorski Sokol“ dobro svoje poslanstvo. Proste vaje se sicer niso posebno obnesle, a na drogu in bradlji smo opazili veliko spretnost in izurjenost. Prvemu telovadcu je izročila gospodična Novakova v znak priznanja lovorov venec.

Okrog 6. ure so potem Zagorci že odhajali. Občinstvo je priredilo lepo ovacijo g. starosti in g. Modicu. Ostali izletniki pa so se zabavali še dalje v bratovskem veselju. Takó je minil ta dan. Naša sodba je ta, da je vrli Sokol pač prinesel ognja s seboj, a še ni našel dovelj dovzetnih src, da bi jih bil ogrel. Drugič bode že menda boljše — torej: Na svidenje kaj skoro!

Iz Idrije, 4. sept. Mesto Idrija je zopet v prazniški obleki. Raz vseh eraričnih poslopij vihrajo cesarske zastave. Privatna poslopja pa so okinčana z narodnimi in cesarskimi zastavami, tudi papeževih zastav se vidi nekoliko. In zakaj to slavlje?

Prišel je poljedelski minister grof Ledebur v spremstvu sekcijskega svetnika g. Beck-a v Idrijo. Že sinoči se jima je nadsvetnik g. Čermák peljal v Logatec naproti. Danes pa so vsi rudniški uradniki z gosp. dekanom idrijskim in z gosp. gozdnama uradnikom ekscelemo pričakovali na domovanju gospoda Ivana Grudna, kjer so pri slavoloku plapolale cesarske in narodne zastave. Po sprejemu so se vsi odpeljali proti mestu. Minister je izstopil pri rudniški ljudski šoli, kjer si je vse dobro ogledal. Potem je bil kratek pogovor v dvorani. Pred-

stavljali so se vsi uradniki, tudi od drugih uradov, in podžupan. Nazadnje je bila avdijenca, pri kateri se je zglasilo nad 30 oseb z različnimi prošnjami. Ob 1/2 uri je bil za g. ministra, g. glavarja logaškega in rudniškega nadsvetnika skupni obed pri „črnem orlu“ v kazini. Rudniška godba pa je svirala na glavnem trgu. Neugodno vreme je nagajalo, od 3. ure dalje je deževalo. Zvečer se je odpeljal minister v Ljubljano. Kake koristi nastanejo za naše rudarje iz tega ministerskega obiska, se danes še ne more proračunati.

S Tolminskega, 5. sept. Letina je letos še precej dobra. Jabolk in češpelj smo imeli malo, nekoliko več hrušk je bilo. Iz hrušk delajo naši kmetje sadni mošt. Škoda, da je pridelovanje sadnega mošta še vedno starokopitno, tako da se zanj malo denarja skupi. Tu bi bilo obširno polje za napredek. Ko bi bile pri goriški c. kr. kmetijski družbi drugačne razmere, bi se dalo že kaj doseči. Pri sedanjih razmerah kaj izdatnega ni pričakovati. Kjer imajo Lahi glavno besedo, vsi upi splavajo po vodi.

Sadjarsko društvo v Tolminu je napravilo dne 29. sept. podučni shod v Podmelcu. Da so taki shodi zelo potrebni in koristni, je vsem znano. Škoda, da se premalo gleda na to stran. Želeti bi bilo, da sadjarsko društvo stori korak dalje ter skliče tudi po drugih krajih shode. Pri teh naj se potem pojasnijo pravila društva in ljudstvo navdušuje, da v obilnem številu pristopi društvu. Samo tirjati udnino po zaupnikih in vsakemu posamezniku vso stvar pojasnjevati, je pretežavno. Kmet, ako kaj da, bi rad imel tudi nekoliko nazaj. Pri shodih je dana prav lepa prilika, agitovati za društvo in ude nabirati. Sploh je svet dandanes praktičen, zato morajo tudi njegovi voditelji praktični postati.

Deželni poslanec g. dr. Tuma je imel shode v Bovcu, Kobaridu in Tolminu. V Bovcu in Kobaridu je bil shod bolj zaupen in ne javen, v Tolminu pa splošen. Dasi je bil shod v Kobaridu zaupen, vender je vse prišlo v javnost. Dr. Tuma je tudi deželni odbornik in kot tak je poročal o svojem delovanju, ako sploh smemo to besedo rabiti pri goriškem deželnem odboru. Potrdil je staro pesem, da je pri sedanjih razmerah v goriški deželni hiši vsako resno delo izključeno. Mogoče bi bilo resno delo, ako bi bila prišla kupčijska zbornica v slovenske roke, ker ta pošilja dva poslanca v deželni zbor. Sevé to je le mogoče, ako se spremeni volilni red. V spremembo volilnega reda mora privoliti deželni zbor, česar Lahi nikdar ne bodo dovolili. Po našem mnenju bi bila prvi korak do spremembe vseh volilnih redov direktna in tajna volitev po splošnem volilnem pravu. Znabiti pa bi bilo še bolje, ako bi se začela po shodih razpravljati nacionalna avtonomija, ali pa celo potreba ene upravne slovanske skupine na jugu v zmislu adrese opozicije v Zagrebu. Za tem grmom tiči zajec, gospoda moja! Mogoče, da kdo poreče: To je previsoka politika, tako daleč ne smemo! No, nam se pa zdi, da je prav pomanjkanje te previsoke politike zakrivilo, da smo stoletja in stoletja v socijalnem in gospodarskem oziru sužnji Nemcev in Lahov, da vedno le tlačanimo. Žal, da hipni uspehi in mrvice slepijo voditelje Slovencev in da se ne morejo vspeti do visoke politike, ki bi privedla nas do samostojnosti! Politika od danes do jutri nas ne pripelje daleč.

Proti koncu shoda v Bovcu je bil govor tudi o rajnem knezonadškofu, ki je odločeval pri glasovanju. Deželni odbornik je nekako mislil, da je bil rajni vladika kriv, da slovenski poslanci niso tega dosegli, kar so želeli. G. dekan iz Kobarida je nekoliko ugovarjal. Po našem mnenju tudi to ni bilo potrebno razpravljati pri shodu in z nova razburjati duhove, ker itak je stvar pretekla in sploh znana, bodočnosti pa ne bo prav nič koristila. Svetovali bi skoraj vsem deželnim poslancem, naj vedno in povsod opozarjajo, da je v goriškem zboru delovanje v korist ljudstvu nemogoče. Ločiti se moramo po narodnostih. Vsak narod bodi za se in odločuj svojo usodo v verskem, gospodarskem in v socijalnem oziru! Program „slovanske krščanskonarodne zveze“ v državnem zboru je avtonomija stanov in narodov. To bodi geslo pri vseh shodih!

Politiški pregled.

Železni obroč desnice se nemškimi listom ne zdi posebno trden, ker katoliška ljudska stranka povdarja v „Vaterlandu“ popolno samostojnost nasproti vladi in je „Fremdenblatt“ objavil, da se namerava preprečiti ne le obstrukcija Nemcev v državnem zboru, ampak sploh vsaka obstrukcija z novim poslovnikom. Konservativno veleposestvo na Češkem je na shodu dne 4. t. m. z veseljem pozdravilo ustanovitev desnične večine.

Shod Čehov iz okrajev in mest se je vršil v nedeljo v Pragi pod predsedstvom župana dr. Podlipnega. Udeležili so se zborovanja tudi češki državni poslanci. Govorilo se je o narodnostnih razmerah na Češkem, Moravskem in Šleskem in soglasno se je vsprejela resolucija, ki zahteva jezikovne naredbe tudi za Šlezijo, varstvo čeških manjšin, samostojnost češke krone v avstrijski državi in splošen nastop Čehov zoper nasilstva Nemcev. Sklenilo se je tudi, ostro prijeti justičnega ministra, ker se hoče pri nastavljanju novih sodnih uradnikov, katerih bode po novem sodnem redu veliko treba, ozirati v prvi vrsti na Nemce. — Kaj pa naši državni poslanci? Ali so se že kaj pobrigali za to, s kakšnim osebjem bode izpopolnil grof Gleispach sodniška mesta po Slovenskem? Videant consules! — da ne bodo zopet zvonili po toči!

Na pomoč Nemštvu gredo socijalni demokratje. V nedeljo so sklicali v Pragi nekaj shod, ki naj bi proglasil „mir med narodi“. Vdeležili so se ga vsi socijalnodemokratski poslanci s Češkega. Kaj čudno se nam zdi, da so naglašali socijalni demokratje „mir“ v trenutku, ko so zborovala v Pragi češka mesta, ter protestovala proti krivicam, ki se Čehom gode od nemške strani. Socijalni demokratje na svojem shodu niso obsojali teh krivic, pač pa proglašali, da se v ta boj ne vtikajo in da je nepotreben. Socijalnodemokratsko manifestacijo smatramo kot demonstracijo proti shodu čeških mest. Ko so Nemci rogovillili v Hebu, socijalna demokracija ni imela povoda, prirediti ondi „mirovni“ shod. Socijalni demokratje so popolnoma v službi Nemcev. Kadarkoli se je Slovanstvo p obujalo, vselej so vstali zloglasni propovedniki „miru“, ki so slovansko gibanje skušali zavirati. To žalostno nalogo je sedaj na korist Nemštva prevzela socijalna demokracija.

Čehi so dosegli pri napisih c. kr. uradov znatno premembo. V krajih, kjer so Čehi v večini, bode češčina na prvem mestu. Ali ne morejo slovenski poslanci, ki so tudi v večini, pridobiti enakih pravic našemu jeziku?

Reki hočejo vzeti Ogri avtonomijo in zaradi tega je nastal velik ropot, ki se noče poleči. Odstopil bode v oktobru bajer župan Mayländer in volili bi se potem poslanci v hrvatski sabor. Reški mestni odborniki so že začeli odstopati, prvi je odstopil vodja Valušnik. Rečani in Madjari si v ostrih besedah predbacivajo nehalnost.

Nemških vojaških parad pri Eschbachu so se udeležili dne 4. t. m. nemški cesar Viljem s cesarico in italijanski kralj Umberto s kraljico. Pri slavnostnem obedu je cesar Viljem zatrjeval, da je trozveza neporušeno trdna.

Poljaki na Ruskem so carju o priliki njegovega prihoda v Varšavo predložili po poročilu časopisa „Kraj“ spomenico poljskih želj. Poljaki se nadejajo priznanja etnografske in kulturne posebnosti poljskega naroda, enakopravnosti z drugimi sodeželanji in vpeljave gubernijalne avtonomije za Poljsko, kakor jo imajo ruski okraji. Ker je car Nikolaj II. pokazal Poljakom že opetovano svojo naklonjenost — dovolil je, postaviti pesniku Mickiewiczu v Varšavi spomenik, odpravil je uporno globo, katero so plačevali Poljaki od l. 1863. itd. — nadejajo se Poljaki, da je car tudi tem željam naklonjen. Nemški listi javkajo, da ojačevanje Poljakov ni v interesu evropskega miru. Sloga Slovanov se jim zdi nevarna.

Na Ruskem bodo uvedli splošno šolsko dolžnost. V ministerstvu se snide na carjev ukaz prihodnje dni posebna komisija, ki se bode pečala s tem vprašanjem. „Slovenec“ pristavlja poročilo o tej stvari te le besede: „Svetla zvezda Pobjedonoševa, kateri se je dosedaj klanjala

vsja Rusija, jela je vedno bolj obledevati in se skrivati pred ravno vshajajočim svetlim solncem“.

V Belem Gradu se delajo priprave za reformo uprave. Ko bode vlada dokončala svoje delo, se skliče velika skupščina.

V Barceloni je anarhist Sampau ustrelil na policijskega načelnika Portasa in ga nevarno ranil v prsi. Morilca so prijeli in razdraženo ljudstvo ga je hotelo linčati.

Domače novice.

Osebnostne stvari. — V Vrhpolju pri Vipavi je umrl dne 3. t. m. eden najstarejših poslancev v kranjskem deželnem zboru, g. Matej Lavrenčič. Član kranjskega deželnega zbora je bil od l. 1874. Zelo se je zanimal za vravnavo vipavskih voda. — V Radovljici je bil zopet soglasno izvoljen županom lekarnar in posestnik g. Aleks. Roblek. — Poljedelski minister grof Ledebur se je v soboto zvečer pripeljal v Ljubljano V nedeljo si je ogledal naše mesto.

„Slovenski List“ — „Ljubljanskemu Sokolu“. V zadnjem listu smo omenili v listnici uredništva, da dopošljemo dopis g. dr. Jos. Kušarja, podstaroste „Ljubljanskega Sokola“ — „Brivcu“. Ker g. dr. Kušar meni, da je za dopise, ki pred vsem svetom smešijo „Sokola“, tudi „Narod“ dober, poslal je sam oni dopis „Slovenskemu Narodu“. Kako silno je gosp. Kušar osmešil sebe in odbor, ko nam predpisuje, kaj naj mi o javnih nastopih „Sokola“ pišemo, in kaj ne! — Kadar bodo Sokoli telovadili v zaprtih prostorih, takrat bode umesten mladege podstaroste ukaz: „Ne dovoljujemo!“ Sicer imamo pa mi pravico, pri „Sokolu“ hvaliti, kar se nam zdi hvale vrednega, in grajati, kar ni pohvalnega. In prav s tem dopisom Kušarjevim se je storil korak, ki ni pravi. „Sokol“ se hoče postavljati na strankarsko politično stališče, ko se vleče za svojega starosta dr. Tavčarja, češ, da nikakor ne more dopuščati, da ga „Slov. List“ žali. Mi dr. Tavčarja kot starosta „Sokola“ nismo žalili. Pač pa smo že večkrat „žalili“ in bomo še „žalili“ dr. Tavčarja kot politika, ki vzdržuje zvezo z Nemci, katera je popolnoma nasprotna ne le narodnemu programu, ampak tudi „Sokolstvu“, katero „stoji jedino na podlagi pravega in ne-sebičnega narodnjaštva“. Ako se bode tedaj odbor „Sokola“ potegoval za politične kozle svojega staroste, izgubil bode peruti. Narod naš sam mu bo vzel ponosno sokolsko pero in nataknil mu — želod. Ako ima g. dr. Kušar pogum, naj le skliče občni zbor „Sokola“ in stavi predlog, da naj „Sokol“ pritrdi zvezi z Nemci, jednodušno bi vsi bratje Sokoli s Češkega odgovorili: „Hanba!“ in slovensko ljudstvo bi reklo: „To, to je dihur!“

Mestna nemška ljudska šola v Ljubljani uživa v svojih ponemčevalnih namenih posebno varstvo mestnega šolskega sveta. Otroci, ki jo obiskujejo, so večinoma Slovenci, poduk šoli je pa nemški. Zakaj ne poskrbi g. župan Hribar, da bi se starišem pri vpisovanju otrok pojasnila škoda, katero imajo otroci od takih pedagogično nezmisljenih šol in zakaj ne iz da takega oklica, kakor ga je izdal njegov prijatelj, župan praški? Zakaj je vodstvo te šole prosto, kakor tica pod nebom? Zakaj ne izdaja vodstvo šolskega poročila, kakor slovenske ljudske šole v Ljubljani? Ali se ne sme izvedeti med svetom, koliko otrok je na tej šoli slovenske narodnosti? — Živo prosimo in opozarjamo naše somišljenike, da naj svari slovenske stariše v našem mestu pred vpisovanjem otrok v to mestno ponemčevalnico.

V Švicariji pri Ljubljani je v veži napisan samonemški pozdrav gostom. Naša mestna uprava, naj ne sklepa več novih pogodb, ker ne gleda na to, da bi se jih držalo!

Nesreči. V soboto zvečer okoli najjeste ure je pogorel kozolec Tomaža Pajsarja v Trnovskem predmestju. Pogorelo je tudi ondi shranjeno žito g. Förderla. — Nedeljski večerni vlak z Gorenjskega je prišel v Ljubljano še le popolnoči. Vlak, ki se je peljal iz Ljubljane ob 1/2 6 uri, je pred Kranjem povozil bika in dve kravi ter vsled tega skočil s tira. Promet je bil ustavljen več ur, nesreče pa druge ni bilo.

Socijalna demokracija je v nedeljo priredila tudi v Ljubljani nekako „manifestacijo“ miru, za katero je pa v Ljubljani malokdo vedel.

Pri manifestaciji bili so bolj sami med seboj, motili so jih samo štirje krščanski socijalci. Kako smešno je socijalnim demokratom govoriti o miru, pokazali so na zborovanju. Pritoževali so se, da vsled narodnega boja drug drugega ne spoštuje, v isti sapi pa niso pustili govoriti svojim krščanskosocijalnim nasprotnikom ter jim celo s pestmi skušali dokazovati, da je tudi glede na to točko pri socijalni demokraciji razlika med teorijo in prakso precejšnja. „Manifestacija“ se je vršila v Koslerjevem salonu, glavni „manifestant“ pa je bil Kristan. Kristan je povedal, da je narodni boj šovinističen, barbarsk. Kot pravičen socijalni demokrat bi moral povedati, od katere strani je barbarsk, a tega ni storil. Narodni boj se vrši iz koristoljublja. Vsak narod hoče škodo drugega, vsak hoče drugemu nekaj odvzeti. S tem stavkom je Kristan hotel odvzeti opravičenemu boju Slovanov proti nemški krivici vsako podlago pravičnosti. Kristan je v nadalnjem svojem govoru izrazil prepričanje, da se nam bodo potomci smejali, ker smo se toliko brigali za narodnost svojo. Po Kristanovem mnenju moramo menda položiti svojo glavo pod sekiro velikonemštva. Poleg teh „cvetk“, ki smo jih tu nabrali iz Kristanovega govora, je mož trdil, da so se slovenski polanci ponujali Badeniju, kar vsak politični otrok ve, da ni res. Slovencem je zelo zameril, da iščejo koristi od sedanje večine. Zabavljal je, da so se slovenski poslanci pridružili tej večini. Ali so se hoteli pridružiti Nemcem in socijalnim demokratom in v tej lepi družbi ropotati proti pravicam češkega naroda? Konečno je predlagal, naj se pošlje socijalnim demokratskim manifestantom v Prago (o tem shodu poročamo na drugem mestu) pozdrav. K besedi so socijalni demokratje nato pozivljali g. Gostinčarja, ki se je takoj oglašil in mokraško sodelovanje pri obstrukciji pošteno okrcal. Vsled velikega šuma je moral skoro končati. G. Štefe je hotel dokazovati, kako socijalni demokratje s svojimi manifestacijami hite Nemštvu na pomoč, a socijalnim demokratom se je, zdelo takoj pri njegovi izjavi, da mu je Zadnik v Idriji zatrjeval, kako strašna krivica se je Nemcem zgodila z jezikovnimi naredbami, potrebno, preprečiti nadaljevanje. Veliko ulogo je na shodu igral Zadnik, ki je hotel celo utajiti, da ga je v Idriji videl, dočim se je ž njim v Idrijo pripeljal. Manifestantje „miru“ so nato pričeli s svojimi socijalnodemokratskimi surovostmi: nekega akademika so vrgli na cesto, g. Gostinčarja dejanski napadli, ostale krščanske socijaliste pa obvladali s psovki in grožnjami. To je socijalno-demokratski „duševni“ boj! Pravi uspeh shoda je bil po teh socijalnodemokratskih surovostih na krščanskosocijalni strani.

Socijalnodemokratski napadi. V nedeljo je večja družba socijalnih demokratov napala v Virantovi kavarni dva mirna gosta ter ju pošteno opsovala. Kakor čujemo, bodo po nedeljskih dogodkih krščanski socijalisti v Ljubljani složno nastopili in preskrbeli, da socijalnodemokratska predrznost v Ljubljani ne zraste do neba.

Efektno srečkanje „Glasbene Matice“ se bode vršilo dne 15. oktobra t. l. Namen loteriji je, prirediti „Glasbeni Dom“ v šolske namene. Naj bi „Glasbeno Matico“ pri tem podjetju bogato podpirala znana požrtvovalnost slovenskega naroda! Sezite, rodoljubi, hitro po srečkah!

Razpisane so župnije: Proštija in mestna župnija v Novem Mestu ter župnije Zgornji Tuhinj, Rob in Sora. Rok za vlaganje prošenj do 4. oktobra.

V Rojanu se je otvoril dne 2. septembra nov poštni urad. Napis na urad so obesili po noči v laškem in nemškem jeziku. Tablo strazijo redarji. Poštna upraviteljica ne ume niti besedice slovenski v slovenskem Rojanu. In nemški listi sodijo, da zahtevamo od ministerstva največ Slovenci! Najbolje bi bilo, ako bi zahtevali malo, pred vsem — metle!

Društva.

Slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani priredi tekom tega meseca shode na Brodu pod Šmarno Goro, na Viču in na Jese-nicah.

Socijalnodemokratski pevski zbor so ustanovili socijalni demokratje v Ljubljani. V nedeljo je ta malobrojni in slabi zbor, v katerem prevladuje nemštvo, priredil na Koslerjevem vrtu veselico. Veselici je nedostajalo občinstva. Povodom te veselice je socijalna demokracija pokazala vse svoje beraštvo. Za dobitke je beračila pri „najzagrizenejših“ krščanskih socijalcih. Kadar se gre za dobiček, takrat pri socijalni demokraciji prenehajo vsa načela! Značilno je pa najbolj to, da se je na tej veselici v beli Ljubljani razlegel iz socijalnodemokratskih grl izvijajoči „Heil!“

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Rojanu priredi prvo veselico v sredo dne 8. septembra na dvorišču g. Jak. Bolet-a v Rojanu s sodelovanjem pevskih društev „Adrija“ iz Barkovelj in „Zarja“ iz Rojana. Veselo igro „Dobro jutro“ igrali bodo domači diletantje. Pri veselici bode svirala veteranska godba pod vodstvom g. Majcena. Začetek točno ob 5 $\frac{1}{2}$ uri popoldne. Vstopnina na veselico za osebo 20 nv., sedeži 10 nv.

Za družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so od 14. avgusta poslali: Gosp. geometer Prešern iz Sv. Križa 1 gld. — Neimenovani pogrebec v Borovnici 2 gld. 50 kr. — Gosp. dr. Vladimir Žitek, advokat v Novem Mestu, imenom omizja pri št. v Kandiji namesto venca na krsto rajnega g. prof. Vidmarja 6 gld. — Po č. g. Martinu Medvedu, kapelanu v Slov. Bistrici, svoto 20 gld. 30 kr., nabrano na novi maši č. g. Antona Jerovšeka. — Po č. g. Jakobu Menhartu, kapelanu v Ormožu, 4 gld. 95 kr., nabrane na novi maši č. g. Franca Tropa v Ormožu in 6 gld. 31 kr., nabrane ob priliki veselega sestanka ormoškega gasilnega društva pri g. Kandriču na Lenti — Po č. g. novomašniku Mat. Zemljiču 108 gld.

30 kr. kot dar mariborskih bogoslovcev, zložen v pretečenem šolskem letu pod geslom: „Sveta Ciril in Metod, véni otmita naš rod!“ — Po č. g. J. Menhartu od vesele družbe v Litmerku 1 gld. 40 kr. — Po gđ. Almi Erhovnic, učiteljski kandidatinji v Ribnici, med prijatelji tamburaškega zbora nabrani znesek 7 gld. — Iz nabiralnika g. Amalije Krajčeve p. d. Matjaževe v Grahovem 7 gld. 15 $\frac{1}{2}$ kr. — G. Adolfini Spilar iz št. Petra na Krasu 1 gld. kot izgubljeno stavo. — G. Marija Muha iz Lokve na Krasu 100 gld. pokroviteljnine „lokevske rodoljubov“. — Šmartinski otroci 6 gld. 76 kr. — Vipavska podružnica 18 gld. — Č. g. Alojzij Veberič, kapelan v Štancu na Štajarskem, 5 gld. — Č. g. Avg. Skočir, kurat v dež. bolnici v Gradcu, 5 gld. za mesec september. — Iz nabiralnika g. E. Jegliča na Selu pri Lescah 3 gld. 14 kr. — Iz nabiralnika v gostilni „pri pošti“ v št. Juriju ob Taboru 4 gld. — Bog plačaj vsem darovalcem rodoljubno požrtvovalnost!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Književnost in umetnost.

Kratko slovnico ruskega jezika in ročni rusko-slovenski slovar bode izdal g. Gabršček v Gorici. Sestavil je knjigo, ki bode obsegala blizu 500 strani, g. prof. M. Hostnik. Iz srca nas veseli, da pride ta knjiga na svetlo, kajti nič več ni dvoma, da bode ruski jezik občevalni jezik izobraženih Slovanov v prihodnjem stoletju, ruska literatura pa nudi že sedaj najkrasnejših plodov uma. Stala bode ta nova knjiga le okoli dveh goldinarjev in naročila že sprejmlje „Goriška tiskarna“. Hostnikovo delo je izvrstno, ker so pravila v slovnici kratka in točna in imajo ruske besede zaznamovan naglas. Slovenec, ki se je že učil ruski, ve dobro, da naglas dela

več težave, kot ruska slova in slovnična pravila. Le želeli bi, da je dal g. Gabršček korekturo v pregled kakemu Rusu. Doposlani nam poli imata precej napak. Naj se hitro popravi, kar je še mogoče zboljšati.

Slovenci! Spominjajte se o vsaki priliki šolske družbe sv. Cirila in Metoda.

Pleskarska in lakirarska obrt Josipa Makovca

Breg št. 20. LJUBLJANA Breg št. 20.

se priporoča spoštovanemu p. n. občinstvu za prevzemanje vseh v njegovo stroko spadajočih del, kakor v mestu tako na deželi

zlasti vseh novošegnih vrst lesa s prosto roko imitovanih.

Točno in solidno izvrševanje, pri uporabi najboljšega materiala in po kolikor mogoče najnižjih cenah.

Janez Jax

Ljubljana, Dunajska cesta 13.

priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

in

strojev za vozarenje.

(biciklov, velocipedov.)

Ceniki franco na razpolago.

Brata Eberl,

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Pleskarska mojstra
c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

Slikarja napisov, stavbinska in pohištvena pleskarja.

Tovarna za oljnate barve, lak in pokost.

Zaloga originalnega karbolineja.

Maščoba za konjska kopita in usnje.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 61.

priporoča svojo izbornu zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najprostejših do najfinejših ružave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

— Cene nizke. —

Alojzij Lenček,

stavbeni in galanterijski klepar,

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 21.

se priporoča slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi za vse v njegovo stroko spadajoča dela.

☞ Zagotavlja najsolidnejšo postrežbo in zmerne cene. ☞

Ignacij Čamernik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

nagrobni spomenikov

preskrbuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravlja obrise za cerkvena in stavbinska dela.

Andr. Druškovič,

trgovec z železnino

v Ljubljani, Mestni trg št. 9/10.

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega v železarijo spadajočega blaga.

Štedilnike, lonce, pozlačene nagrobne križe, drevesa za oranje, vodne žage in pile, kovanja za okna in vrata, vsakovrstno orodje za mizarje, tesarje, ključavničarje in kovače, cement, traverze in še veliko drugih za rabo v hiši ali pri obrtu potrebnih stvari.

☞ Poštena postrežba. ☞

VIZITNICE

priporoča

J. Blasnikova tiskarna.

Trnkóczyja
ustna voda
steklenica 50 kr.

Trnkóczyja
prašek za zobe
škatljica 30 kr.

kakor tudi

vse medicinično-kirurške in farmacevtske preparate, specialitete itd., dietična sredstva, homeopatična zdravila, medicinska mila, parfumerije itd. itd.

priporočajo in razpošiljajo na vse strani

22-4

lekarniške tvrdke:

Ubald pl. Trnkóczy v Ljubljani na Kranjskem,
Viktor pl. Trnkóczy na Dunaju, Margarethen,
Dr. Oton pl. Trnkóczy na Dunaju, Landstrasse,
Julij pl. Trnkóczy na Dunaju, Josefstadt,
Vendelin pl. Trnkóczy v Gradcu na Štajarskem.

☞ Pošiljatev z obratno pošto. ☞